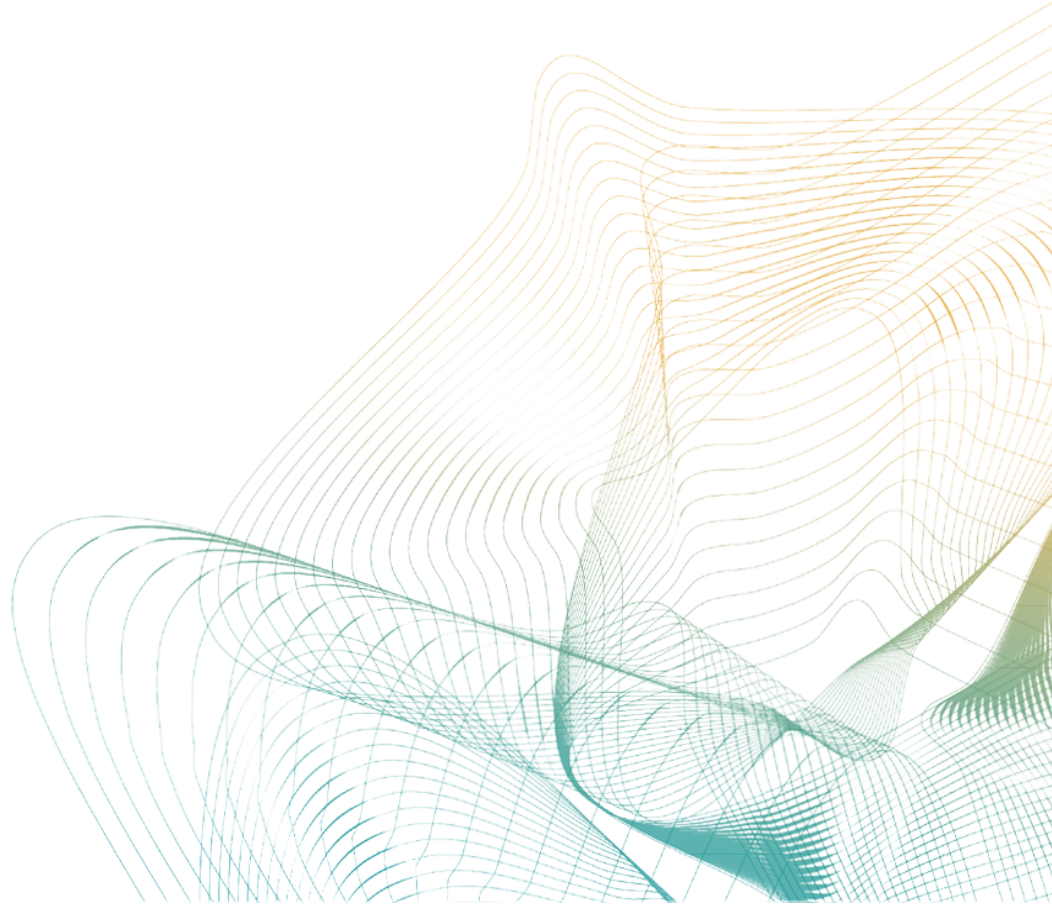

Haziran Ayı Fiyat Gelişmeleri

4 Temmuz 2018

Özet

Haziran ayında tüketici fiyatları yüzde 2,61 oranında artmış ve yıllık enflasyon 3,24 puan yükselerek yüzde 15,39 olmuştur. Enflasyondaki artış alt gruplar geneline yayılmıştır. Enflasyondaki yükselişe en belirgin katkı sebze ürünleri öncülüğünde işlenmemiş gıda grubundan gelmiştir. Bu dönemde enerji enflasyonundaki yukarı yönlü seyir sürmüştür. Döviz kuru gelişmelerine bağlı olarak başta beyaz eşya ve otomobil olmak üzere dayanıklı tüketim mallarında yüksek oranlı fiyat artışları kaydedilmiştir. Türk lirasındaki değer kaybı, ithal içeriği yüksek diğer temel malların yanı sıra bazı hizmet gruplarını da olumsuz etkilemiştir. Bu dönemde hizmet enflasyonunda genele yayılan artışlar izlenmiştir. Bu gelişmede maliyet unsurlarının yanında, talep yönlü etkiler de hissedilmiştir. Bu çerçevede, çekirdek göstergelerin yıllık enflasyonları ve ana eğilimleri kayda değer bir biçimde yükselmiştir.

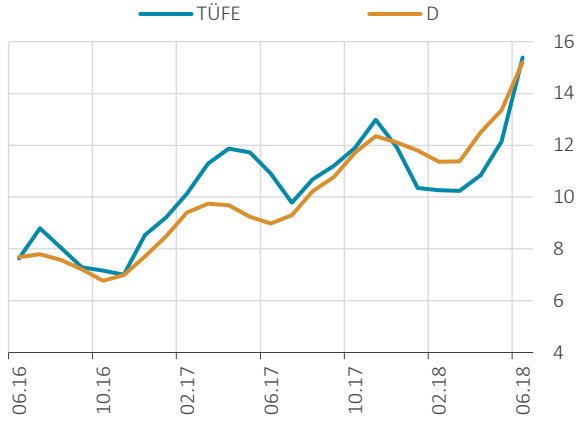
Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

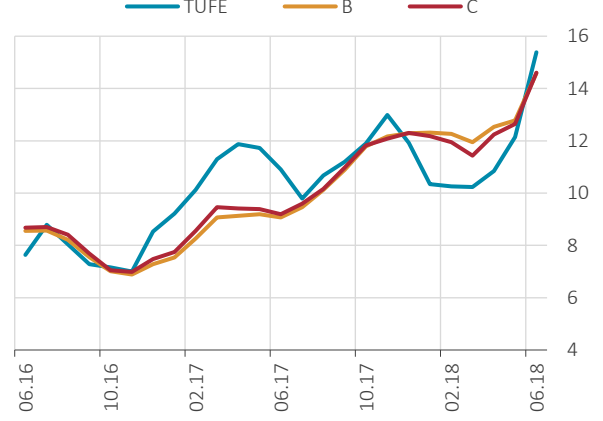
Haziran ayında tüketici fiyatları yüzde 2,61 oranında artmış ve yıllık enflasyon 3,24 puan yükselerek yüzde 15,39 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 1,81 ve 1,96 puan artarak yüzde 14,58 ve yüzde 14,60 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre gıda, temel mal, hizmet ve enerji gruplarının katkısının sırasıyla 1,81, 0,71, 0,44 ve 0,23 puan arttığı gözlenmiştir. Alkol-tütün grubunun katkısında ise önemli bir değişim olmamıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

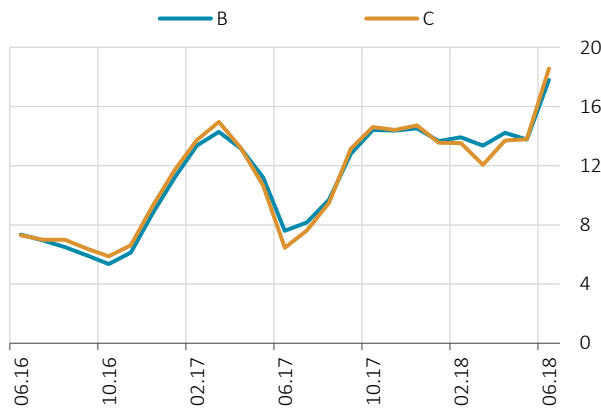

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

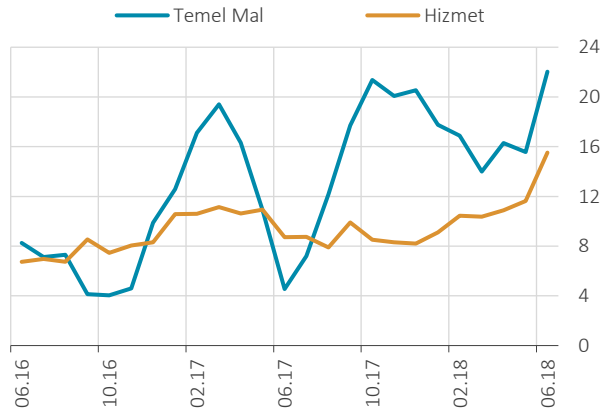

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle çekirdek enflasyon göstergelerinin üç aylık ortalamaları incelendiğinde, enflasyon ana eğiliminde sert bir yükseliş gözlenmiştir (Grafik 3). Bu dönemde ana eğilim gerek temel mal gerekse hizmet grubunda oldukça güçlenmiştir (Grafik 4). Sonuç olarak, bir süredir yüksek seyreden çekirdek enflasyon ana eğiliminde belirgin bir bozulma izlenmiştir.

Grafik 3: B ve C (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

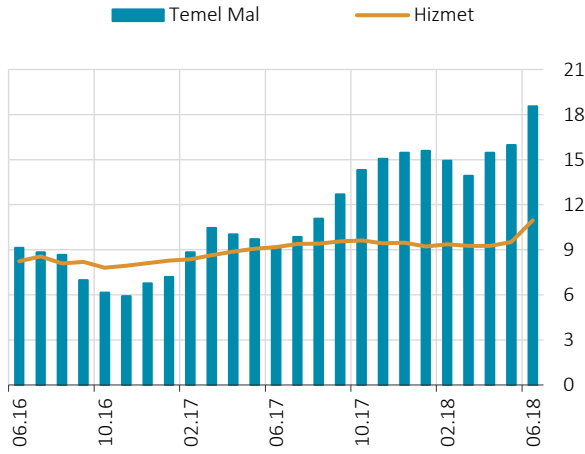
Grafik 4: Temel Mal ve Hizmet (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

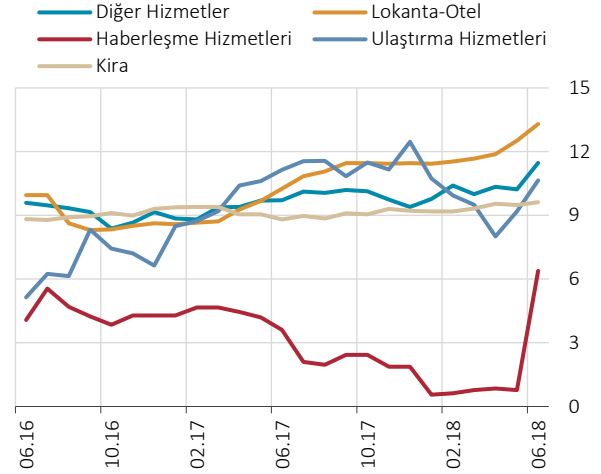
Haziran ayında hizmet grubu fiyatları yüzde 1,85 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 1,44 puan artarak yüzde 10,96 olmuştur (Grafik 5 ve Tablo 1). Hizmet enflasyonundaki yükseliş alt gruplar geneline yayılmıştır (Grafik 6). Özellikle haberleşme grubunda, internet ücretine bağlı olarak fiyatlar belirgin bir oranda (yüzde 5,60) artmıştır. Ulaştırma hizmetleri grubundaki artışta, birikimli maliyet baskılarının yanı sıra iç ve dış turizmdeki canlı görünüme bağlı olarak yükselen kara ve havayolu ile yolcu taşımacılığı fiyatları etkili olmuştur. Diğer hizmetler grubu enflasyonu, döviz kuruna duyarlı olan paket tur ve kişisel

ulaştırma araçlarının bakım-onarımı kalemlerindeki fiyat artışlarına bağlı olarak yükselmiştir. Paket turlarda özellikle yurt içi bir hafta ve daha uzun süreli turlardaki kayda değer artış (yüzde 50,23) dikkat çekmiştir. Lokanta-otel grubu enflasyonunda ise gıda fiyatları, Ramazan ayına bağlı dönemsel etkiler, başta turizm olmak üzere genel talep koşullarına bağlı olarak gerek yemek hizmetleri gerekse konaklama hizmetleri grubunda güçlü artışlar görülmüştür.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

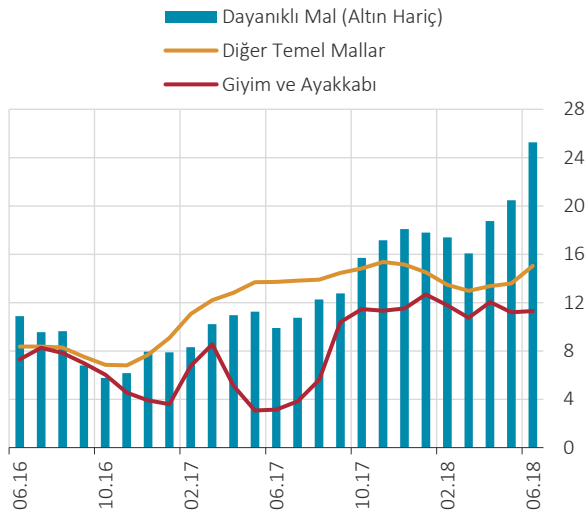

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

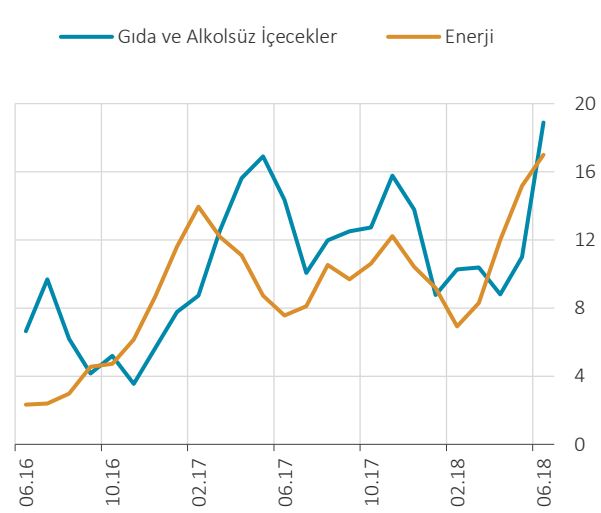

Temel mal grubu yıllık enflasyonu Haziran ayında 2,57 puan yükselerek yüzde 18,55'e ulaşmıştır (Grafik 5). Bu dönemde yıllık enflasyon giyim grubunda yatay seyredirken, diğer alt gruplarda güçlü bir yükseliş kaydetmiştir (Grafik 7). Dayanıklı mal ve diğer temel mallar grubunda döviz kuru etkilerine bağlı yüksek fiyat artışlarının genele yayılması dikkat çekerken, dayanıklı mal grubundaki güçlü artışta özellikle beyaz eşya (yüzde 4,73) ve otomobil (yüzde 3,97) ürünleri belirleyici olmuştur. Özetle, Türk lirasındaki değer kaybı ithal içeriği yüksek olan temel mallar grubu enflasyonunu olumsuz etkilemeye devam etmiş; Haziran ayı itibarıyla yıllık tüketici enflasyonuna en yüksek katkı (5,14 puan) bu gruptan gelmiştir.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

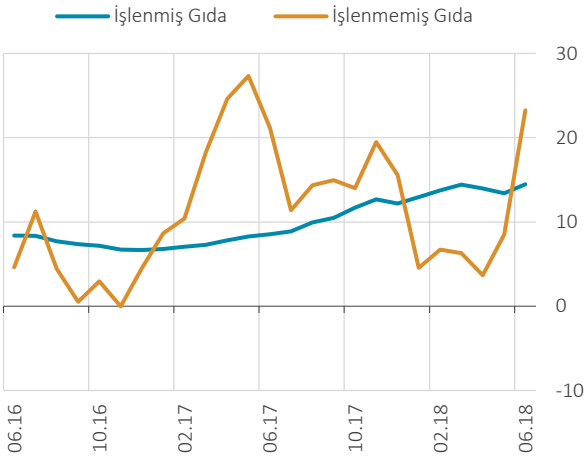
Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

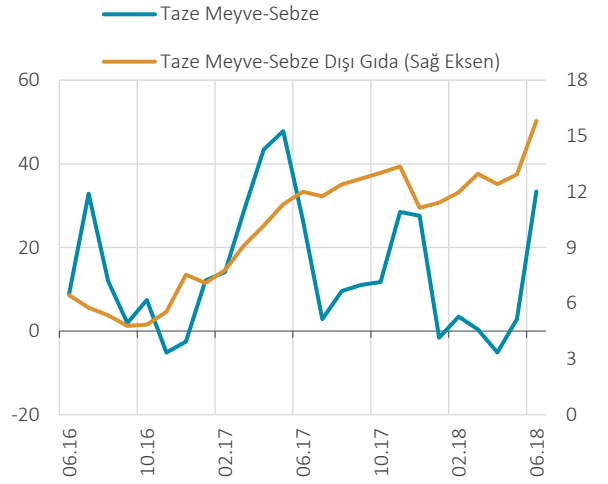
Enerji fiyatları Haziran ayında yüzde 1,01 oranında artmıştır (Tablo 1). Bu dönemde katı yakıt, şebeke suyu ve tüpgaz fiyatları sırasıyla yüzde 1,90, 1,17 ve 1,11 oranında yükselmiştir. Böylelikle, enerji grubu yıllık enflasyonu geçen yılın aynı dönemindeki düşük bazın da etkisiyle 1,82 puan yükselerek yüzde 16,99'a ulaşmıştır (Grafik 8).

Gıda ve alkolsüz içecekler yıllık enflasyonu Haziran ayında 7,89 puan artarak yüzde 18,89'a ulaşmıştır (Grafik 8). Bu gelişmede, temelde sebze grubuna bağlı olarak işlenmemiş gıda fiyatlarında gözlenen sert artış belirleyici olurken, yıllık enflasyon işlenmiş gıda grubunda da yükselmiştir (Grafik 9). İşlenmemiş gıda yıllık enflasyonu bu dönemde döviz kuru gelişmeleri ve bazı ürünlerdeki olumsuz arz koşullarına bağlı olarak 14,74 puan artışla yüzde 23,23'e ulaşmıştır. Bu gelişmede, patates (yüzde 63,34) ve kuru soğan (yüzde 82,53) öncülüğünde sebze (yüzde 28,26) ile taze meyve (yüzde 5,83) ve beyaz et (5,80) fiyatlarındaki artışlar öne çıkmıştır. Önümüzdeki dönemde bazı sebze ve meyve ürünlerinde fiyatların yeni ürün arzı ile birlikte düzeltme yapması beklenmektedir. İşlenmiş gıda fiyatları Haziran ayında tüm alt gruplarda güçlü fiyat artışları kaydetmiş ve grup yıllık enflasyonu yüzde 14,47'ye yükselmiştir. Bu gelişmelerle, taze meyve-sebze dışı gıda yıllık enflasyonu da Haziran ayında yüzde 15,81 olmuştur (Grafik 10).

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda
(Yıllık % Değişim)

Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda
(Yıllık % Değişim)

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Haziran 2018	Haziran 2017	Haziran 2018	Haziran 2017
TÜFE	2,61	-0,27	15,39	10,90
1. Mallar	2,92	-0,61	17,26	11,67
Enerji	1,01	-0,57	16,99	7,56
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	5,98	-1,06	18,89	14,34
İşlenmemiş Gıda	10,78	-2,47	23,23	21,21
Taze Meyve-Sebze	17,51	-9,36	33,37	26,65
Diğer İşlenmemiş	7,00	1,83	17,63	18,38
İşlenmiş Gıda	1,27	0,33	14,47	8,53
Ekmek ve Tahıllar	1,02	0,49	11,74	7,97
Diğer İşlenmiş	1,39	0,24	16,03	8,83
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	1,60	-0,33	16,21	11,56
Temel Mallar	1,78	-0,43	18,55	9,20
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	3,20	-0,75	25,27	9,89
Giyim ve Ayakkabı(*)	-1,19	-1,28	11,30	3,15
Diğer Temel Mallar	2,02	0,74	15,04	13,72
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,02	0,01	1,06	21,70
Altın	3,53	0,27	32,96	20,61
2. Hizmetler	1,85	0,53	10,96	9,18
Kira	0,74	0,62	9,62	8,81
Lokanta ve Oteller	1,74	1,03	13,30	10,26
Ulaştırma Hizmetleri	2,15	0,80	10,64	11,14
Haberleşme Hizmetleri	5,60	0,03	6,38	3,60
Diğer Hizmetler	1,27	0,14	11,47	9,70
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	1,72	0,12	14,58	9,07
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	1,81	0,07	14,60	9,20
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	1,64	0,01	15,20	8,98

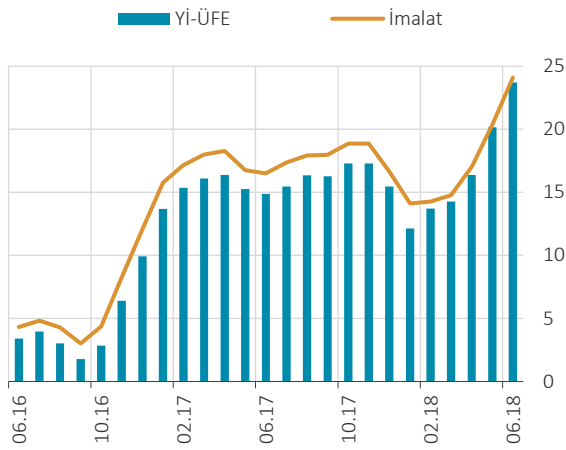
Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

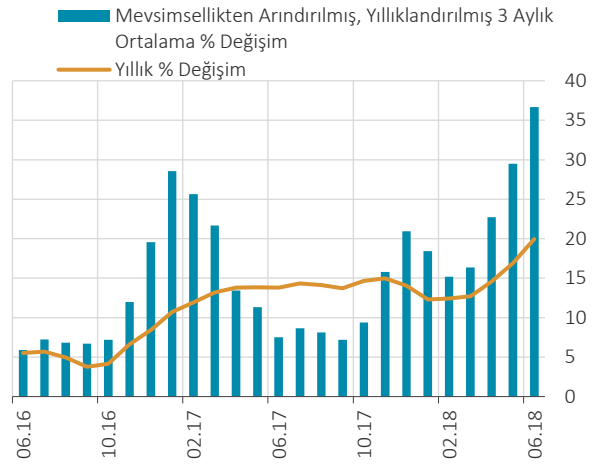
Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Haziran ayında yüzde 3,03 oranında artmış, yıllık enflasyon yüzde 23,71 ile endeks tarihindeki en yüksek seviyeye ulaşmıştır (Grafik 11). Üretici fiyatlarında gözlenen yüksek artışta Türk lirasındaki değer kaybı belirleyici olmuştur. Bu dönemde imalat sanayi yıllık enflasyonu 3,73 puan artışla yüzde 24,10 olarak gerçekleşmiştir. İmalat sanayi fiyatlarındaki artışta et ürünleri, demir-çelik, petrol ürünleri, giyim ve tekstil ürünleri, plastik ürünler, sıvı-katı yağlar ile kimyasal ürünler öne çıkarken; fiyat artışlarının alt gruplar geneline yayıldığı izlenmiştir. Bu doğrultuda, petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının mevsimsellikten arındırılmış ana eğilimi de önemli ölçüde hızlanmıştır (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

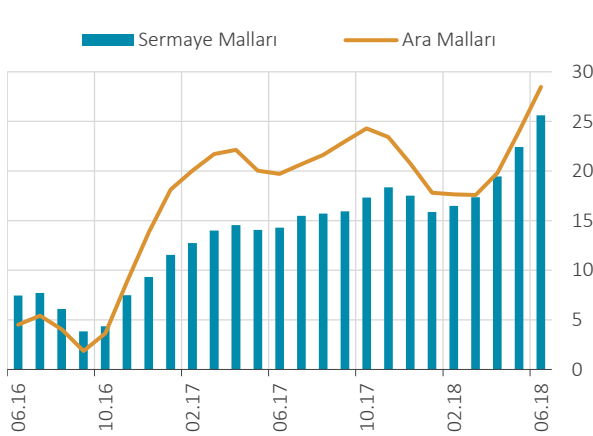

Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

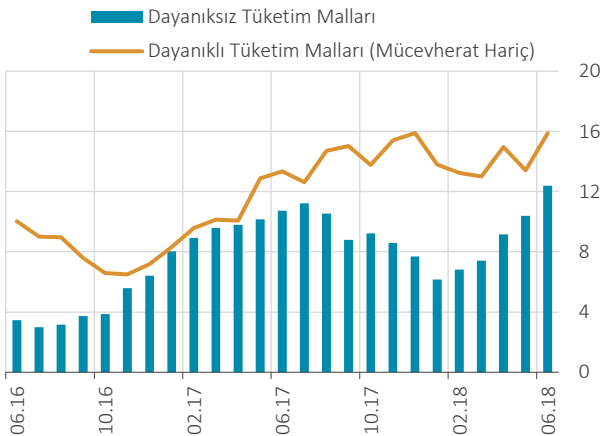

Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, Haziran ayında fiyatlar tüm alt gruplarda güçlü artışlar kaydetmiş ve yıllık enflasyon oranları yükselmiştir (Tablo 3, Grafik 13 ve 14). Ara malı fiyatlarındaki artışta, demir-çelik, tekstil ürünleri, plastik ürünler, temel kimyasal ürünler ve kâğıt ürünleri; sermaye malı fiyatlarındaki yükselişte metal yapı ürünleri, motorlu kara taşıtları ile parça-aksesuarları ve makineler öne çıkmıştır. Bu dönemde, dayanıklı tüketim malları fiyatları mobilya ve ev aletleri öncülüğünde yükselirken, dayanıksız tüketim malları fiyatlarındaki artışta et ve yağ gibi gıda ürünlerinin yanı sıra giyim eşyaları ile bazı tekstil ürünleri belirleyici olmuştur. Sonuç olarak, tüketici fiyatları üzerinde üretici fiyatları kaynaklı maliyet baskıları önemli ölçüde artarak güçlü seyrini korumuştur.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Haziran 2018		Haziran 2017	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	2,61	15,39	-0,27	10,90
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	23,03	5,98	18,89	-1,06	14,34
Alkollü İçecekler ve Tütün	5,14	0,02	1,06	0,01	21,70
Giyim ve Ayakkabı	7,21	-1,15	11,34	-1,25	3,24
Konut	14,85	1,03	12,04	0,31	7,39
Ev Eşyası	7,66	2,24	18,91	0,48	6,76
Sağlık	2,64	0,84	10,83	0,17	12,66
Ulaştırma	17,47	2,66	24,26	-0,84	14,07
Haberleşme	3,91	4,76	4,94	-0,39	3,07
Eğlence ve Kültür	3,39	2,16	9,39	-0,14	10,91
Eğitim	2,67	0,85	10,79	1,05	9,59
Lokanta ve Oteller	7,27	1,74	13,30	1,03	10,26
Çeşitli Mal ve Hizmetler	4,76	1,75	16,79	0,52	11,84

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Haziran 2018		Haziran 2017	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100,00	3,03	23,71	0,07	14,87
Madencilik	3,26	2,44	24,09	-1,26	9,70
İmalat	89,02	3,16	24,10	0,05	16,49
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	86,52	3,03	22,51	0,17	15,99
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	79,60	2,85	19,96	0,24	13,81
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	6,74	1,97	19,95	0,90	-1,53
Su Temini	0,98	1,20	6,13	0,36	10,66
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		3,52	28,47	-0,06	19,72
Dayanımlı Tüketim Malları		2,31	16,64	0,21	14,61
Dayanımlı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		2,31	15,88	0,13	13,35
Dayanımsız Tüketim Malları		2,36	12,39	0,54	10,73
Sermaye Malı		2,85	25,60	0,24	14,28
Enerji		3,21	34,87	-0,83	7,89

Kaynak: TÜİK.